

Vulkanen zijn gevaarlijk. Toch hebben ze een grote aantrekkingskracht op toeristen. Kennelijk hoor ik daar niet bij, want ik blijf graag uit de buurt van puffende en hijgende kraters.

Toch drong zich in Guatemala een vraag op die mij niet meer losliet: is het mogelijk om van lava kunst te maken?

Ik ging op zoek op internet. Niets te vinden. Ik zocht contact met een bronsgieter. Dat soort mensen is gewend om gloeiendhete metalen in mallen te gieten. De bronsgieter fronste. ‘Dat zie ik niet zomaar gebeuren,’ zei hij. ‘Hoe heet is dat spul? Is het wel vloeibaar genoeg om het in een mal te krijgen? En trouwens, hoe krijg je die mal op een berg?’

Het waren allemaal vragen die ik mijzelf ook had gesteld. Ik had gehoopt van hem de antwoorden te krijgen.

Ik besloot het anders aan te pakken. Wat in het echt niet kan, kan wel in een boek. Ik bedacht een verhaal over een bevlogen kunstenaar die naar Guatemala vertrekt om lavakunst te maken. Zoon Arthur kijkt met argusogen naar de capriolen van zijn vader. Alle pogingen van de kunstenaar om een lavastroompje naar een mal te leiden mislukken. De kunstenaar gaat steeds roekelozter te werk.

Uiteindelijk regelt hij een vuurvast pak en loopt als een maanmanneltje door de lavavelden. Het loopt allemaal op niets uit. Arhurs vader moet met behulp van een fourwheeldrive uit het ravijn worden getrokken.

Wat Arhurs vader niet lukt, lukt Arthur zelf wel. Hij heeft kennisgemaakt met Annaluvia, de dochter van een cacaoer. Samen met Annaluvia maakt Arthur vulkaantjes van chocolade. Ze worden al snel verkocht in alle wereldwinkels. En zo krijgen de cacaoer in Guatemala eindelijk een eerlijke prijs voor hun cacaoer.

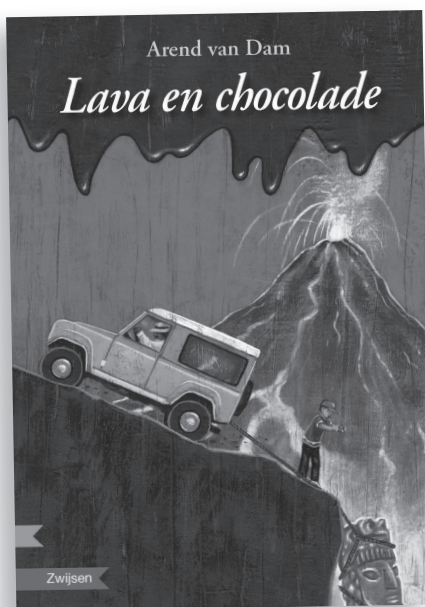
Lava en chocolade, noemde ik het boek. Martijn van der Linden maakte prachtige illustraties. Vooral de vader in zijn hittepak vind ik heel geslaagd.

Natuurlijk heb ik geprobeerd om de lezer iets te vertellen over de werking van vulkanen. Ik laat Arthur informatie opzoeken op internet.

Lava is vloeibaar gesteente. De temperatuur bedraagt tussen de 700 en 1200 graden. De stroperigheid van lava is 100.000 keer hoger dan van water. Lava met een hoge stroperigheid stroomt langzaam.

Met dit soort informatie bestookt Arthur zijn vader. Maar die wil niet luisteren.

Arthur komt erachter dat er verschillende vulkanen bestaan. De Fuego heeft steile wanden door de dikte en

stroperigheid van de lava. Waarom heeft zijn vader niet een heel andere vulkaan uitgekozen? Hij had beter op zoek kunnen gaan naar een vulkaan met snelstromende lava.

OP WEG NAAR een actieve vulkaan op IJsland, moet ik weer aan *Lava en chocolade* denken.

Opnieuw probeer ik mij in te leven in de gedachten van een kunstenaar. Wat Arthurs vader in Guatemala niet lukte, moet hier in IJsland toch wel mogelijk zijn. Als ik de livestreams op mijn laptop mag geloven stroomt de lava hier als een dolle. Het spul lijkt zo dun als water. Zoek een stroompje op. Leg er een paar mallen voor. Kom een dag later terug en hak de mallen los uit de lava. En kijk, beelden van lava! Lavakunst.

Hij slaapt

Het pad naar de vulkaan begint langzaam op te lopen. Er liggen zo veel losse steentjes dat mijn voeten steeds wegglijden. Op handen en voeten werken Trudy en ik ons omhoog.

Regelmatig komen ons mensen tegemoet. Kennelijk zijn ze al weer op de terugweg naar de parkeerplaats.

Plotseling valt me iets op. Ik had blijge gezichten verwacht. Opgetogen uitroepen. Maar de vulkaanbezoekers die de heuvel afdalen, kijken eerder teleurgesteld dan blij. Hoe kan een vuurspuwende vulkaan teleurstellen?

Een kwieke dame in volle wandeluitrusting komt naar beneden gegleden.

‘Die kant op?’ vraag ik haar een beetje onnozel.

Ze knikt. ‘Ja, dat is de goede kant.’ Ze glijdt verder. Achter mijn rug hoor ik haar nog net zeggen: ‘Maar hij doet het niet.’

Ik kan mijn oren niet geloven. Dit kan niet waar zijn! Ben ik op weg naar een niet-werkende actieve vulkaan?

Ik strompel-struikel langs het pad omhoog. Boven op de heuvel staan een heleboel mensen uit te kijken over de vallei. Zij weten nu al wat ik over een paar minuten ook zal weten. Namelijk dat de Fagradalsfjall het even voor

gezien houdt. Hij slaapt. Of is het misschien een kort dutje en kan het gerommel, het geborrel elk ogenblik weer beginnen?

Ik ruik toch echt een scherpe zwavellucht. Ik hoor gesis. Het klinkt alsof er iets knispert of knapt.

Eindelijk ben ik boven. Ik kijk uit over een enorme vallei die gevuld is met een zee van lava. Maar stromen doet er niets. De lava is zwart. Pikzwart. Heel in de verte zie ik de krater. Ook die is zwart. Er komt rook uit de mond, maar verder houdt de Fagradalsfjall zijn kop.

Ik laat me afzakken tot ik de gestolde lava kan aanraken. Het is warm. De tentakel van het monster stinkt en sist nog na. Het geluid dat klinkt als knakken wordt waarschijnlijk veroorzaakt door het afkoelen van de lava. Wat eerst roodgloeiend en vloeibaar was, wordt nu hard en begint af te brokkelen.

Trudy is opgetogen. Ze blijft maar uitroepen hoe mooi ze het vindt. ‘Wat een natuurgeweld! Moet je toch eens kijken, echt ongelooflijk!’

Ik ben vooral teleurgesteld. Ben ik hiervoor naar IJsland gekomen?

Trudy is vooral gerustgesteld. Ze voelt zich veilig. Het lavamonster is ongevaarlijk.

Ik steek een paar brokjes lava in mijn zak. Ik voel Trudy’s hand op mijn schouder. ‘We zijn hier nog een hele week,’ zegt ze. ‘Met een beetje geluk kunnen we hier nog terugkomen en krijg je te zien wat je zo graag wilt zien.’

Ze heeft gelijk. We zullen terugkomen.

Ik begin foto’s te maken. De aanblik van de vallei, die is volgestroomd met zwart stollingsgesteente uit het binnenste van de aarde, is overweldigend. En als je de lava van dichtbij bekijkt, blijkt hij wonderlijk genoeg alle kleuren van de regenboog te hebben. Ik verzamel groene, grijze, blauwe, paarse en bruine brokjes.

Na een paar uur verlaten we het vulkaangebied en wandelen en glijden terug naar de parkeerplaats aan de 427.

De mensen die ons tegemoetkomen, kijken ons verwachtingsvol aan. Wat moet ik doen? Verklappen dat hij het niet doet? Dat hij slaapt? Of tenminste een middagdutje doet? Nee, ik steek vrolijk mijn hand op en glimlach. Het is niet aan mij om het slechte nieuws te brengen. Dat mag de Fagradalsfjall zelf doen. De gluiperd.

Vuurspuwende bergen

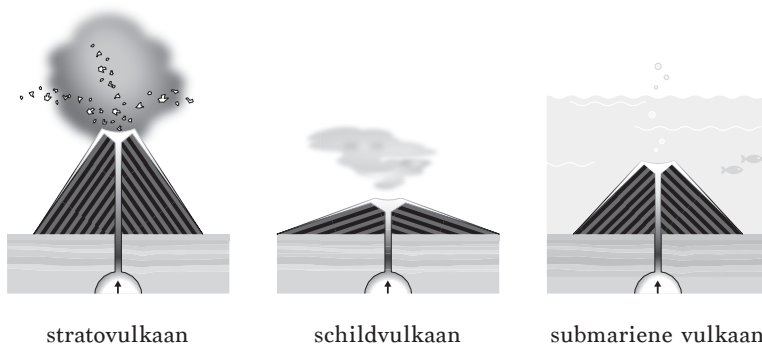
Vulkanen zijn bergen die vuurspuwen. Veel meer heb ik over deze natuurverschijnselen niet geleerd op school. Of heb ik niet goed opgelet? Tijd om mijn kennis op te frissen. Natuurlijk zit er een vulkanenhandboek in mijn rugzak.

Er blijken verschillende soorten vulkanen te bestaan.

Om te beginnen is er de *stratovulkaan*. De Vesuvius in Italië en de Fuji in Japan zijn daar voorbeelden van. Je herkent een stratovulkaan aan zijn vorm: een duidelijke kegel. Een stratovulkaan is opgebouwd uit lagen en dat is ook waar het woord *strato* vandaan komt: het Latijnse woord *stratum* betekent 'laag'. De lava die uit stratovulkanen komt, is taai en stroperig. Bij een uitbarsting komt de lava niet ver van de krater terecht. Daar stolt het en vormt de onderlaag voor een volgende laag lava. Zo krijgt de vulkaan in de loop van de eeuwen de vorm van een kegel.

Ik bekijk foto's van de Vesuvius en de Fuji. Ja, die zijn goed herkenbaar. De kegels steken fier hun punten in de lucht.

Dit in tegenstelling tot de *schildvulkaan*. Die is nauwelijks als vulkaan te herkennen. Hoe komt dat? De lava die uit schildvulkanen stroomt, is zo vloeibaar dat hij zich

over grote afstanden verspreidt. Schildvulkanen hebben dan ook geen steile hellingen. Ze vormen geen kegels. De grootste schildvulkaan ter wereld is te vinden op Hawaï. Hij heet Mauna Loa. Nooit van gehoord. Zou dat komen omdat hij zo onopvallend is?

Stratovulkanen zijn over het algemeen explosiever dan schildvulkanen. Schildvulkanen houden het meestal bij het uitspugen van vloeibare lava. Stratovulkanen knallen niet alleen lava de lucht in, maar ook as en puin. Dat puin wordt *tefra* genoemd. Tefra kan bestaan uit as, uit gruis en uit grote brokken gesteente. Die worden soms kilometers hoog de lucht in geslingerd.

Sommige vulkanen houden zich schuil onder dikke sneeuwgljetsjers. Er zijn ook *submariene vulkanen*, die vind je onder water.

De Fagradalsfjall valt onder de *actieve vulkanen*. Ook al had hij op het moment dat ik er was geen fut, het is toch echt een levende vulkaan.

Van sommige vulkanen wordt gezegd dat ze slapen. Volgens mijn vulkanenhandboek is de naam *slapende vulkaan* misleidend. Vulkanen slapen nooit. Je moet ze

niet vertrouwen. Het kan morgen zijn of over honderd jaar, maar er komt een moment waarop ze van zich laten horen.

Dan zijn er nog de *dode vulkanen*. Volgens het vulkanenhandboek moet je die eigenlijk *uitgestorven* noemen. Bij uitgestorven vulkanen achten de vulkanologen de kans uitgesloten dat er ooit nog een nieuwe uitbarsting komt. De Puy de Dôme in Frankrijk is zo'n uitgedoofde vulkaan. Het is bij één enkele uitbarsting gebleven. Dat was een jaar of 7000 geleden.

Frankrijk, daar heb ik toch familie wonen? Die moet ik toch eens opzoeken. Misschien hoef ik maar een kleine omweg te maken om deze levenloze vulkaan te bezoeken. Voor de Puy de Dôme hoef ik in ieder geval niet bang te zijn. Toch?